

Антон Павлович Чехов
Смъртта на чиновника

Една прекрасна вечер не по-малко прекрасният ексектор¹. Иван Дмитрич Червяков седеше на стола си на втория ред и гледаше с бинокъл „Корневилските камбани“. Гледаше и се чувствуваше на върха на блаженството. Но изведнъж... В разказите често се среща това „но изведнъж“. Авторите са прави: животът е пълен с изненади! Но изведнъж лицето му се смръщи, очите му се опулиха, дишането му спря... той махна бинокъла от очите си, наведе се и ... апчхи! Кихна, както виждате. Никъде и никому не е забранено да киха. Кихат и селяни, и полицейски началници, а понякога дори и тайни съветници. Всички кихат. Червяков никак не се сконфузи, избърса се с кърпичката си и като вежлив човек се огледа наоколо: дали не е обезпокоил някого със своето кихане? Но тук вече трябваше да се сконфузи. Той видя, че старчето, което седеше пред него на първия ред, грижливо избърсваше голата си глава и шията си с ръкавицата и нещо мърмореше. Червяков позна в старчето статския генерал Брижжалов, който служеше под ведомството на пътищата и съобщенията.

„Опръскал съм го! – помисли си Червяков. – Не е мой началник, чужд е, но все пак е неудобно. Трябва да му се извиня.“

Червяков се изкашля, наведе се с цялото си тяло напред и зашепна на ухото на генерала:

– Извинете, ваше-ство, опръсках ви... аз внезапно...

– Нищо, нищо...

– За бога, извинете. Аз нали ... аз, без да искам!

– Ах седнете, моля ви се! Оставете ме да слушам!

Червяков се сконфузи, усмихна се глупаво и започна да гледа към сцената. Гледаше той, но блаженство повече не чувствуваше. Взе да го измъчва безпокойство. През време на антракта се приближи до Брижжалов, позавъртя се около него и като надви плахостта си, измърмори:

– Аз ви опръсках, ваше-ство... Простете... аз нали... не че...

– Ах, стига... Аз вече забравих, а вие все за това! – каза генералът и нетърпеливо мръдна долната си устна.

„Забравил, а в очите му ехидство – помисли Червяков като поглеждале подозрително генерала. – И да говори не иска. Би трябвало да му обясня, че съвсем не съм искал... че това е природен закон, а то ще вземе да си помисли, че съм искал да плюна. Сега и да не помисли, после ще помисли!...“

1. дребен чиновник, изпълняващ длъжността завеждащ домакинство на учреждение. – Б. пр.

Като се върна в къщи, Червяков разказа на жена си за своето невежество. Жена му, както му се стори, се отнесе много лекомислено към случилото се; тя само се изплаши, а после, като разбра, че Бризжалов е „чужд“, се успокои.

– Все пак иди, извини се – каза тя. – Ще си помисли, че не знаеш да се държиш в общество!

– Тъкмо там е работата! Извинявах му се, но той някак странно... Нито една сваятна дума не каза. Пък и нямаше кога да разговаряме.

На другия ден Червяков облече новия си вицмундир, подстрига се и тръгна за Бризжалов да му обясни... Влизайки в приемната на генерала, той видя там много просители, а между просителите – и самия генерал, който вече бе почнал приемането на прошенията. Като изслуша няколко просители, генералът вдигна очи и към Червяков.

– Вчера в „Аркадия“, ако си спомняте, ваше-ство – започна да докладва езекуторът, – аз кихнах и... без да искам, ви опръсках... Изв...

– Какви глупости... Бог знае що! Вие какво обичате? – обърна се генералът към следващия просител.

„Не иска да говори! – помисли си Червяков, пребледнявайки. – Сърди се, значи... Не, това не бива да се остави така... Ще му обясня...“

Когато генералът свърши разговора с последния просител и се запъти към вътрешните стаи, Червяков тръгна след него и замърмори;

– Ваше-ство! Ако се осмелявам да безпокоя ваше-ство то е именно от чувство, мога да кажа, на разкаяние!. Не нарочно, благоволете да знаете!

Генералът направи кисела физиономия и махна с ръка.

– Но вие просто се подигравате с мен, господине! – каза той, изчезвайки зад вратата.

"Какви ти подигравки? – помисли Червяков. – Тук няма никакви подигравки! Генерал, а не може да разбере! Щом е така, няма повече да се извинявам на този фанфарон! Да върви по дяволите! Ще му напиша писмо, а няма вече да ходя! Ей богу, няма!

Така мислеше Червяков, като си отиваше в къщи. Писмо на генерала не написа. Мисли, мисли и не можа да измисли това писмо. Наложил се да отиде на другия ден лично да му обясни.

– Вчера идвах да безпокоя ваше-ство – замърмори той, когато генералът спря на него въпросителен поглед, – не за да ви се подигравам, както вие благоволихте да кажете. Извинявах ви се за това, че като кихнах, ви опръсках. .. а да ви се подигравам, не съм и помислял. Смея ли да се подигравам! Ако ние вземем да се подиграваме, то тогава, значи,

никакво уважение към високите особи... не ще има...

– Вън! – ревна изведнъж посинелият и разтреперал се генерал.

– К-какво? – попита шепнешком Червяков, примирайки от ужас.

– Вън! – повтори генералът и тропна с крак.

В корема на Червяков нещо се скъса. Без да вижда и без да чува нещо, той заприсъпя заднишком към вратата, излезе на улицата и се потътра... Като пристигна машинално в къщи, без да си свали вицмундира, той легна на дивана и ... умря.

1883

КРАЙ

© Желязка Купенова, превод от руски

Антон Павлович Чехов
Смърт чиновника, 1883

Източник: <http://bezmonitor.com>

Сканиране: Тони

Антон П. Чехов, Разкази 1880–1886, Народна култура 1969

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1977>]